

16.55x14.19	1	עמוד 11	ידיעות אחרונות - מסלול	29/04/2019	68225147-5
מאגנס - הוצאת ספרי - 25910					

ספר טיסה אלעד זרט

16 באוקטובר 1943, ורשימות אחרות ג'אקומו דבנדטי

ואולי נכון להקדים באימה ובאי-הוודאות. בצ"חות ובמטח היריות: "בסכיבות חצות הלילה, בליל שישי 15 באוקטובר, כשהחלו להישמע מהרחובות יריות ופיצוצים, ישנו היהודים במיטותיהם... מה תוכל לומר כדי להשקיט את הילדים כאשר אינך יודע מה לומר לעצמך? תהיה בשקט, עכשיו הם הולכים למונטה סאבלו, הם הולכים לפיאצה קאירולי, תראה, עוד מעט הכל ייגמר. אך זה לא נגמר. נדמה שהם מתרחקים, והנה הם שוב כאן, ובינתיים, מטח היריות לא פוסק לרגע. אילו היו עושים משהו, פורצים דלת, תריס, פורצים לתוך חנות, לפחות היינו מבינים בשביל מה. אבל לא, הם יורים, צורחים, ודבר אינם עושים מלבד זאת. כמו כאב שיניים שלא יודעים כמה זמן יימשך, כמה עוד יוכל להחריף. חוסר היכולת הזו להביא את הנורא בסיטמים".

במילים הקשות והמזועזעות האלו, מתאר ג'אקומו דבנדטי את רגעי הפחד בלילה שקדם לגירוש יהודי גטו רומא. היה זה ליל יריות וצרחות. והוא נכתב כשנה לאחר מכן, היישר מזיכרונו של דבנדטי שהסתתר בביתה של שכנה בזמן הפשיטה. ובעודו כותב, איטליה רק החלה להשתחרר מן העול הנאצי, אך המשרפות באושוויץ פעלו במלוא העוצמה. דבנדטי, סופר ועיתונאי, יהודי-איטלקי, חוקר ספרות דגול – כתב מסמך תיעודי מרהיב ומפחיד. אנחנו רגע לפני יום השואה,

והספר הזה שתורגם עכשיו לעברית מכווץ כל שריר בזמן הקריאה; כמו היה זה פיגוי גטו קרקוב של ספיל-ברג בסרטו "רשימת שינדלר".

"16 באוקטובר 1943" (מאיטלקית: מנואל קונסוני ונעה קורץ-אגוסטיני/ הוצאת מאגנס), היא יצירה שלא עוזבת אותך. יצירה ספרותית בעלת עוצמה פואטית המשלבת בין מסה על רפואי ההתנהגות הנאציים, לסיפורי חיים ריאליסטיים. והחיים האלו מורכבים, כמו סיפורה של צ'לסטה, אישה פרועת שיער שכולם הכירו כפטפטנית הוזה. והנה היא רצה אל יהודי הגטו להזרים מפני הסכנה, אך "לא נמצא ולו אדם אחד שיאמין לה, כולם צחקו".

אך מעבר למיתוסים ולפולקלור, מרחף לו הגורל האכזר של יותר מאלף יהודי גטו רומא. כמו גורלם של שני הילודים שפוקחים את עיניהם באתו יום אימה של פיגוי הגטו, באפלת החצר האומללה שבה כונסו אמותיהם. "אילו שמות ניתנו לשני בכורים אלו של עבדות בבל החדשה?" שואל דבנדטי, ועונה: "גרשם, כך קרא משה לבנו, בן העבדות הנולד לו מציפורה, כי 'גר היית בארץ נכריה', אבל השניים שנולדו באתו לילה בלא משה היו גרים בדרכם לתאי הגזים".

מס' עמודים: 145.

ציטוט: "מאז ומעולם האכזריות פיקחית בדרכה שלה, או לכל הפחות חשדנית וזהירה".

